

Iva Hercíková – Pět holek na krku

Bylo před druhou hodinou odpoledne, náměstí ztichlo a před radnicí se zastavila skupina dívek. Vypadaly bezradně.

„No tak já jdu,“ řekla jedna z nich a neochotně vykročila směrem k podloubí. Šla s hlavou skloněnou a občas si rukou přihladila hnědé, nakrátko ostříhané vlasy. S mrzutým výrazem vstoupila do lahůdkářského obchodu.

„Pětkrát deset deka vlašského,“ řekla prodavačce a snažila se zahlédnout, kudy se holky daly. Neviděla nic.

„A pět okurek,“ povzdechla si.

„Zabalit každou zvlášť?“ usmála se na ni prodavačka, která už zřejmě znala podobné nákupy.

„Ano, prosím.“

Dívka vyšla z obchodu, obtížena spoustou beztvarych, vlnoucích balíčků, a s námahou si loktem přidržovala školní brašnu. Rozhlédla se podloubím. Nikde nikdo. Povzdechla si znova a popošla za roh. V boční ulici, z průjezdu u spořitelny, vykukovaly známé obličeje a horlivě na ni kývaly.

„Ještě to za vámi budu nosit, princezny,“ řekla nevrle a začala nadílku. Každé jeden balíček se salátem, jeden s okurkou...

Zamířily do zámecké aleje a usadily se na lavičce, obklopené hustým křovím.

„Dámy,“ rozhlédla se ta nejmenší z nich, „doufám, že nebudem rušeny.“ S požitkem rozbalila papír promáčený majonézou a ponořila do něho nos. Ostatní následovaly jejího příkladu. Na Natašu místo na lavičce nezbylo. Nejdřív jim chtěla říct, ať si trochu poposednou, ale potom, jako správná hostitelka, přešla na druhou stranu cesty a usadila se na zpola ztrouchnivělém pařezu. Aspoň mám přes vás přehled, milé slečny. Krasavice zrovna nejste. Libuše tlustá jako prasátko, Jiřina hubená jako chrt, Zdena dlouhá jako tyčka. Jedině Jana ujde, Janička Blednička.

„Co budeme dělat,“ zeptala se a hned se za tu otázku kousla do jazyka. Zařekla se přece, že se jim jednou provždy přestane vnucovat.

„Já musím domů,“ autoritativně prohlásila Jiřina a zahodila vylízaný papír pod lavičku. Nataše se zdálo, že přítom na holky mrkla levým okem.

„Já taky,“ horlivě přikývla Jana, „musím pomáhat mamince.“ Všechny věděly, že Jana mamince nepomáhá, že ji maminka na nic nenechá sáhnout, věděla to i Nataša. Kdo lže, ten krade, pomyslela si s opovržením, ale hned si řekla, že se nebude rozčilovat. Je jí přece úplně jedno, co mají holky v plánu, nezáleží na tom ani za mák. Půjde domů a bude si číst, nešla by s nimi, ani kdyby ji prosily.

„Okurky byly bezva,“ ozvala se Zdena, sebrala papír, který Jiřina zahodila, a odnesla ho spořádaně do koše. Vždycky se snažila vnést do party klid a mír. Jí jediné asi nepřipadá normální, že zbaštily salát a můžu jim být ukradená, kdepak holky, a vděčnost. Zvednou se, jako že jdou domů, a za prvním rohem se zase slezou a budou pokorně čekat, co si Jiřina vymyslela ve své choromyslné hlavičce!

Stačilo se podívat na Zdeninu provinilou tvář a věděla, že to tak opravdu je. Ale proč, povzdechla si. Jak si je Jiřina mohla tak otočit kolem prstu? Vždyť už i Libuše, která se dřív motala pořád kolem mě, je bez sebe štěstím, že ji Jiřina přibrala do své družiny. Jako by to neudělala jen proto, aby mi ukázala, že může všechno!

A asi opravdu všechno může, kopla vztekla do nejbližšího kamínku, až si odřela špičku střevíce. Byla by obětovala ještě půl kila salátu, jen aby se dozvěděla, do čeho se dneska chtějí pustit. Ale dívat se, jak na sebe pokukují a uchichtávají se, toho měla právě dost.

Řekla jim ahoj co nejsrdečněji, byly přece nerozlučný pětিলístek, pět přítelkyň na život a na smrt, a loudala se k domovu. (...)

Proč jdou holky raději s Libuší, s pitomou tlustou Libuší, která se učí nazpaměť celé odstavce z učebnice, aby byla ve třídě první, než se mnou? Nešlo jí to z hlavy. Možná že to Jiřina udělala jen tak, aby mě otráвила, ale možná taky, že ne, uvažovala. Snad opravdu mají

v plánu něco výjimečného, něco, při čem mě nemůžou potřebovat. Ale co? Jistě se umluvily, zatímco ona kupovala ten pitomý salát, salát jako dlaň a jako výkupné. Princ, napadlo ji, když si vzpomněla, že stály před spořitelnou, odkud byl výhled na boční křídlo zámku, určitě chtějí jít za Princem. Rázem zesmutněla. Proč by nemohla jít s nimi? Vždyť na minulé výpravě si tak užily! A ona měla nejlepší nápady, kde Prince najít.

(...)

Holky jsou tedy někde spolu a něco podnikají. Něco s Princem. Nepochybovala už vůbec, že to je něco s Princem, i když pro to neměla žádný důkaz. (...)

Zaváhala, kterým směrem se dát. Jestli holky zůstaly věrné obvyklé taktice, tak čekají tupě před zámkem, až Princ vyleze, uvažovala. On vyleze, ony se za ním pustí. Sotva je napadne něco chytřejšího. Nejdřív by teda měla zjistit, jestli tam ještě netvrdnou. Potom se může rozhodovat dál. Zalitovala, že si nevezala na stole u otce nějaké papíry, kdyby ji náhodou potkaly, mohla by říct, že mu jde něco vyřizovat. Aspoň nákupní tašku měla mít v ruce. A co kdybych na ně, napadlo ji najednou, rovnou uhodila? Mohla bych být trochu smutná, aby si uvědomily, jak jsou ke mně nespravedlivé. Udělala jsem jim něco? Nebyla jsem vždycky ta nejochotnější a nejobětavější? Nepůjčovala jsem jim věci, fotoaparát, svetry, kabelku, nekupovala jsem jim salát? A ty potvory stejně stojí víc o Jiřinu!

Opatrně obešla zámek ulicí kolem biografu a schovala se za pootevřené dveře rohového domu. Teď měla dobrý výhled na zámek i na průjezd, v kterém holky obvykle čekávaly. Potřebovaly se krýt tak, aby je Princ nemohl zahlédnout z okna, protože jinak by jistě nevyšel ani na krok. Když už byl venku, bylo pod jeho důstojnost dát najevo, že přítomnost té holčičí havěti zaznamenal, a vrátit se, chodil raději odevzdaně s celou tou smečkou v patách. Měla bych být ráda, že u toho nejsem, je to tak nebetyčně pitomé, uvažovala, jako kdyby nám bylo deset. Proč jí to vlastně není úplně jedno, jestli holky někde běhají za Princem?

Nestojí o ně, a o něj ještě méně.

Vylezla ze svého úkrytu. Nikde se nic nepohnulo, bylo jasné, že kořist už vyběhla a lovci, vlastně lovkyně, se pustily za ní – jestli ovšem nesedí na stráncích za lázněmi a nezívají nudou. Ale když už se do toho jednou pustila, nebude se vzdávat předem. Určit přibližně trasu, kterou se Princ dal, nebylo snadné. Rozvrhla si v duchu plán: pročeše město podélným směrem. Od zámku nahoru k lázním, kolem gymnázia, zpět po elektrice až k nádraží a zase zpět kolem kina až na náměstí a kolmou ulicí k zámku. Vilová čtvrť mezi gymnáziem a přehradou stála rozhodně za uvážení. Ale nejdřív centrum!

(...)

Když stála, trochu zadýchaná, znovu před zámkem, podívala se na hodinky. Druhý okruh jí trval hodinu dvacet, to udělala ta přehrada. První stihla za pětapadesát minut.

Ale měla toho plné zuby.

Holky jsou jistě dávno doma. Princ se šprtá anglická slovíčka – dokud ho nezačaly pronásledovat, chodil věčně se slovníčkem v ruce a mumlal si – a ona jako blázen obíhá město. Protože jen blázen může kvůli takové hlouposti ztratit celé odpoledne. Co by vlastně dělala, kdyby je objevila? Schovala by se někam a počkala tiše, až přejdou. Věděla by jen, že za ním šly, že se na ni vykašlaly a šly za ním. Ale to přece ví stejně. Tak co? Je bláznivá a konec!

Unaveně se vyhoupla na zídku vedoucí k zámku, skrytou mezi keři černého bezu. Schovala se spíš už ze zvyku, nepočítala, že by se ještě mohla s holkami setkat. Jenže právě v tom okamžiku – jako naschvál – uslyšela dobře známé hlasy a naskytl se jí pohled, při kterém se málem skulila na zem. Několik metrů od ní proběhl Princ, ruce vražené hluboko v kapsách, lokty těsně u těla – jako by se bál, že se do něho někdo zavěsí – a závodní rychlostí zmizel v bočních vrátech zámku. Za ním následoval určiený, zcela zničený čtyřlístek holek. Nataša ani nemusela mít strach, že si jí všimnou, ty neviděly a neslyšely...

„Moje pata,“ vzlykla Jana a dřepala si na obrubu chodníku. „Tady nemůžeš sedět,“ napomenula ji Zdena nešťastně.

„Proč bych tu nemohla sedět?“ odsekla a zula si se sykáním pravou botu, opatrně ohmatávajíc postižené místo.

„Já nevím, že ta mládež dneska nic nevydrží,“ ušklíbala se Jiřina, ale ani ona to neřekla s patřičným elánem. S obavou se přitom zadívala na své nohy, obuté do sandálů z úzkých proužků kůže.

„Taky máš puchýře,“ pokývala hlavou Libuše.

„Příště nám řekni, vezmem si na to pohorky,“ naříkala Jana dál.

„Prosím tě, ještě tvrd', že to byl můj nápad. Kdo s tím přišel, nevíš?“ žasla Jiřina.

Nataša v křoví zářila. Tahle podívaná stála za malou procházku po městě.

„Mně se to nikdy nelíbilo, abys věděla,“ vedla svou Jana a vypadala, že se dá co nejdřív do breku. „Zdálo se mi to úplně pitomé.“

„A žes nic neřekla.“ (...)

„Ale nevím, k čemu to vlastně bylo,“ řekla Zdena přemýšlivě. „Proč jsme se tak hnaly?“

„No právě,“ přidala se Jana. „K čemu to vlastně bylo?“

„Už toho mám dost!“ vyštěkla Jiřina. Zapomněla na únavu a nabrala vysoký, nepříjemný tón. „Kvůli komu se to dělalo? Nevíš náhodou, kvůli komu se to dělalo?“

Jana se tvářila zarputile. „Já jsem jen řekla, že do zámku se přistěhoval hrozně hezký kluk a že vypadá střeleně!“

„Měsíc od tebe člověk neslyšel nic jiného. Holky, on se učí na ulici anglický slovíčka,“ parodovala Janu, „holky, on hraje na klavír jako Chopin, holky, on má určitě na hlavě dva milióny pět set osmdesát tisíc kudrlinek...“

„To jsem neřekla,“ vykřikla Jana a chvíli to vypadalo, že po Jiřině hodí botou.

„Fakt, to s těma kudrlinkama neříkala,“ tišila ji Zdena, nešťastná z toho, že Jana sedí bosa na chodníku, křičí a lidé se po ní otáčejí.

„Já musím domů,“ řekla Libuše otráveně.

To máš za to, žes mě zradila, pomyslela si Nataša mstivě.

„Já měla být doma dávno,“ nabrala Jana znovu moldánky.

„Holcicko, už ti byjo sest?“ zašišlala na ni vztekle Jiřina. Jana uraženě vstala, nazula si botu jen na špičku, a jak nejvznešeněji to šlo, kulhala pryč.

„Můžeš říct, že jsme byly na pochodáku,“ volala za ní Zdena v dobrém úmyslu, ta se však ani neohlédla.

„Tak jdem, ne?“ kývla Libuše na Zdenu. Bydlely stejným směrem. (...)

Po chvíli vylezla Nataša ze svého úkrytu. Pochechtávala se nahlas. Kdo by řekl, že to tak krásně dopadne? Dovedla si představit, jak to všechno bylo. Princ měl zřejmě toho slídění až po krk a rozhodl se dát holkám za vyučenou. Když se za ním pustily, předvedl jim malý maratóněk. Holky nechtěly ustoupit, a tak se podívaly hezký kousek za město. Musí vytáhnout z Libuše, kam až s nimi běžel.

Princ se svou družinou trénují běh vytrvalosti.

Princ si nato ovšem vzal pořádné boty a holky měly sandálky. Jana dokonce dneska nové, už ráno si naříkala, že ji trochu dřou. A napěchované aktovky v ruce. Líp si to na ně ani vymyslet nemohl. Nataša s pocitem hlubokého uspokojení kráčela k domovu.

Frédéric Chopin (1810 – 1849) (vyslov: frederik šopén) - byl polský skladatel vážné hudby a klavírní virtuóz.

HERCÍKOVÁ, Iva. *Nataša: Pět holek na krku, Trest, Druhá láska*. 1. souborné vydání. Praha: Albatros, 1980.

- 1) Co měly dívky to odpoledne v plánu?
- 2) Kolik děvčat bylo a jak se jmenovala? Co o nich víš? Která z nich to vypráví?
- 3) Proč pronásledovaly Prince? Kdo to byl?
- 4) V jakém věku dívky byly? (V jakém období?)
- 5) Jak se chovaly k Nataše?
- 6) Jaké z toho měla pocity?
- 7) Proč i přes to všechno s nimi chtěla kamarádit?
- 8) Je ukázka vypravovaná v ich-, nebo er-formě? Proč?
- 9) Co očekáváš od dívčí literatury? Musí být dívčí literatura nutně jen o lásce?
- 10) Jaký je rozdíl mezi kvalitní a brakovou dívčí četbou?

Řešení:

- 1) Stopovat chlapce jménem (s přezdívkou) Princ.
- 2) 5 – Nataša – vypravěčka, Jana (Janička Blednička), dlouhá Zdena, vychrtlá a autoritativní Jiřina, silná Libuše.
- 3) Líbil se jim, zaujal je.
- 4) V pubertě (základní škola).
- 5) Odstrkovaly ji, pokrytecky se s ní bavily, ale utekly jí, využívaly ji.
- 6) Byla nešťastná, cítila se odstrčená, osamocená. Cítila vztek.
- 7) Toužila po přátelství, měla je ráda.
- 8) Střídají se oba postupy, pro lepší vcítění i pochopení (vnější i vnitřní pohled).
- 9) Prožitek emocí. Ne, je to i o životě dívek, o jejich trápení a radostech.
- 10) Oba umožňují prožitek emocí (láska, obdiv, úspěch...), ale kvalitní literatura ukáže vývoj postavy a její motivaci, postavy nejsou černo-bílé, nabídne také možnost řešení situací, rozšiřuje nám obzory, obohatí nás o nové zkušenosti. I přes ubíhající léta zůstává nezapomenuta. Kých využívá standardní emocionální situace, postavy jsou buď dobré, nebo špatné, ztrácí se motivace jednání, je použit mnohem jednodušší jazyk, témata a detaily podléhají módě, nic není ponecháno fantazii, vše je řečeno. Kých nepotřebuje výklad. Časem upadnou díla v zapomnění.